

**ІДЕНТИФІКАЦІЯ РИЗИКІВ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНИХ
ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН**

Шнирков О.І.

д.е.н., професор, завідувач кафедри світового господарства і міжнародних економічних відносин Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка, координатор Центру досконалості Жана Моне

У самому широкому сенсі ризик – це поєднання вірогідності та наслідків виникнення несприятливих подій. У такому розумінні ризик має відношення до всіх сторін діяльності людини, розвитку природи, взаємодії людини та природи.

Ризик у міжнародних економічних відносинах – це об'єктивно-суб'єктивна категорія, яка відображає можливість виникнення в економічних відносинах суб'єктів різних країн становища, яке може призвести до негативних наслідків як для всіх, так й для окремих з них. Ідентифікація ризиків розвитку міжнародних економічних відносин передбачає визначення їх об'єкту, суб'єкту, джерел виникнення, форм прояву негативних наслідків.

Джерела та фактори виникнення ризиків у сфері міжнародних економічних відносин можуть бути об'єднані у дві групи – загальні (економічні та неекономічні) та специфічні. Загальні фактори мають відношення до всіх сторін та сфер розвитку країн, глобальної економіки у цілому, отже і для економічних відносин країн. Специфічні фактори формують передумови ризиків прямо і безпосередньо для міжнародних економічних відносин.

З точки зору специфічних саме для цієї сфери світової економіки видів та форм прояву негативних наслідків ризиків для міжнародних економічних відносин вони можуть бути класифіковані за:

- основними сферами та формами прояву економічних відносин між країнами (у міжнародній торгівлі товарами, послугами, капіталообміні, міграції робочої сили, міжнародних валютно-фінансових та кредитних відносинах, міжнародній економічній інтеграції),

- масштабами (глобальні, регіональні, двосторонні, окремі країни, галузеві, корпоративні),

- суб'єктами (індивідуальні виробники та споживачі, господарюючі одиниці окремих країн, глобальні та регіональні мережі створення доданої вартості, національні економіки, інтеграційні об'єднання, світова економіка),

- видами втрат (скорочення обсягів виробництва компаній, окремих галузей та сфер, національних економік у цілому, групи країн, світового валового продукту, які пов'язані із зовнішньоекономічною сферою; зменшення зарплат, доходів суб'єктів у зовнішньоекономічних секторах; падіння обсягів міжнародного обміну факторами виробництва; структурна та вартісна незбалансованість міжнародного обміну факторами

виробництва; зростання виплат по зовнішніх боргах країн та компаній; погіршення конкурентних позицій суб'єктів у світовій економіці, національного іміджу та брендів на світових ринках тощо).

Аналіз найбільш відомих світових досліджень ризиків у сфері міжнародного глобального бізнесу у 2010-2020рр. дає можливість ідентифікувати перш за все загальні ризики розвитку міжнародних економічних відносин у цілому (див. табл. 1).

Таблиця 1.

Загальні ризики розвитку міжнародних економічних відносин у другій декаді ХХІ ст. *

Економічні	Екологічні	Соціальні	Геоелемічні	Технологічні
<ul style="list-style-type: none"> - повільне зростання світової економіки; - обвал фондових ринків; - тривале економічне падіння у КНР; - корпоративні борги у США; - репутаційні втрати бренду; - надмірне регулювання економіки; - монетарна політика центральних банків провідних економік; - зниження темпів економічного зростання в країнах з ринками, що виникають; - цінова волатильність на ринках активів та фінансових ринках; - дефляція; - некерована інфляція; - безробіття; - невдача міжнародних дій щодо захисту довкілля; - фіскальні кризи та дисбаланси. 	<ul style="list-style-type: none"> - глобальне потепління; - урагани, повені, засухи; - втрата біорізноманіття; - землетруси. 	<ul style="list-style-type: none"> - соціальна нестабільність; - продовольча криза; - інфекційні хвороби та пандемії; - криза водопостачання. 	<ul style="list-style-type: none"> - міжнародні конфлікти; - невідале управління в окремих країнах; - невдала глобальна політика; - зменшення можливості міжнародної спільноти щодо врегулювання регіональних конфліктів; - зброя масового враження; - політична нестабільність; - тероризм. 	<ul style="list-style-type: none"> - кібератаки; - збої у розвитку критичної інфраструктури; - шахрайство та крадіжки даних; - побічні ефекти технологічного розвитку.

*складено автором за : [1-9].

За останню декаду ХХІ століття до специфічних ризиків власне міжнародних економічних відносин та міжнародного бізнесу можна віднести наступні ризики (див. табл. 2).

Таблиця 2.

Специфічні ризики розвитку міжнародних економічних відносин у другій декаді ХХІ ст. *

Міжнародна торгівля товарами та послугами	Міжнародні валютно-фінансові та кредитні відносини	Міжнародні інвестиції	Міжнародна міграційна робочої сили	Міжнародна економічна інтеграція
<ul style="list-style-type: none"> - протекціонізм у торгівлі; - торгівельні суперечки та війни; - ціновий шок на енергоринках; - незаконна міжнародна 	<ul style="list-style-type: none"> - високий рівень зовнішньої заборгованості країн та корпорацій; - кризові явища 	<ul style="list-style-type: none"> - протекціонізм в інвестиціях; - обвал міжнародних фондових ринків. 	<ul style="list-style-type: none"> - масштабна неконтрольована міжнародна міграція; - примусова міжнародна 	<ul style="list-style-type: none"> - Брексіт; - перегляд Угоди НАФТА; - деглобалізація

торгівля; - швидкі та суттєві кон'юнктурні зміни на міжнародних ринках; - посилення конкуренції на глобальних ринках; - параліч механізму врегулювання суперечок в СОТ; - односторонні торгівельні бар'єри та відступи від зобов'язань в СОТ; - виклики для реалізації та збереження принципу спеціального та диференційованого режиму торгівлі для країн, що розвиваються.	зони євро; - волатильність валютних курсів; - зростання курсу долара США.		міграція; - дефіцит кваліфікованих робочої сили.	я.
--	---	--	---	----

*складено автором за : [1-9].

Таким чином, ідентифікація загальних та специфічних ризиків розвитку міжнародних економічних відносин є основою та першим кроком у формуванні корпоративних, галузевих, на рівні окремих країн, регіональних та глобальних систем управління ризиками міжнародного руху факторів виробництва, які структурно також включають аналіз джерел виникнення ризиків, оцінку ймовірності їх настання, визначення обсягів можливих втрат, вибір та застосування механізмів попередження та нейтралізації негативних наслідків у сфері економічних відносин країн.

Список використаних джерел:

1. https://www.un.org/development/desa/dpad/wpcontent/uploads/sites/45/WESP2020_FullReport.pdf
2. <https://www.imf.org/en/publications/weo>
3. http://www3.weforum.org/docs/WEF_Global_Risk_Report_2020.pdf
4. <https://www.pwc.com/gx/en/services/advisory/consulting/risk/top-risks-series.ht> до кадрpiml
5. <https://theonebrief.com/2019s-top-10-risks-new-risks-emerge-established-risks-evolve/>
6. https://pages.eiu.com/rs/753-RIQ-438/images/Global_risks_2019.pdf?mkt_tok=eyJpIjoiTIRZeE5qUTFPRGcxTIRkaSIsInQiOiJDd2lQU2h0RmJOOVZVTzNObmVhMlpwdDhhTHpkRGFMZE1TaGhTSIJEXC9ZSjZHeVhlS3JVeVwvTjBqWmN0Y0IER1BCZTIMUUNBVTBZSWdSbUNwQ1RtQXJRN2N4cGFRMHN5UDZ3VGJmWUFQRVF2RGNwTmd6UElVMXdaVXZ6Y1hlVTFhIn0%3D
7. <https://www.riskenbusiness.nl/nieuws/risks/cambridge-global-risk-outlook-2020-schade-door-natuurrampen-en-andere-calamiteiten-kunnen-in-2020-verder-oplopen-tot-584-miljard/>
8. <https://www.dnb.co.uk/perspectives/finance-credit-risk/quarterly-global-business-risk-report.html?serv=UPPCFOHP323204>
9. https://www.z-punkt.de/uploads/files/109/the_economic_risks_of_globalization.pdf